

U C H W A Ł A

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 1 kwietnia 2005 r.

w sprawie ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 4 marca 2005 r. ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 3 skreśla się ust. 3;
- 2) w art. 4 w ust. 3 po wyrazach "W przypadku" dodaje się wyrazy "uniemożliwienia przez dłużnika alimentacyjnego przeprowadzenia wywiadu, o którym mowa w ust. 1, lub";
- 3) w art. 4 w ust. 3 skreśla się wyraz "uporczywego";
- 4) w art. 4 w ust. 4 wyrazy "oraz pracę społecznie użyteczną" zastępuje się wyrazami "lub grzywnę, wykonywaną w formie pracy społecznie użytecznej";
- 5) skreśla się art. 5;
- 6) w art. 8 w ust. 1 w pkt 2 wyrazy "jest trzy lub więcej osób uprawnionych" zastępuje się wyrazami "są trzy osoby, lub więcej, uprawnione";
- 7) w art. 8 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
"1a. W przypadku, gdy dochód rodziny nie przekracza 50% kwoty, o której mowa w art. 7 ust. 2, kwotę zaliczki, o której mowa w ust. 1, zwiększa się do:
  - 1) w przypadku gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki – 300,00 zł dla osoby uprawnionej albo 380,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje

się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) w przypadku gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej uprawnione do zaliczki – 250,00 zł dla osoby uprawnionej albo 300,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.";

8) w art. 8 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

"5. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej przekazał organowi właściwemu wierzyciela informację, że osoba uprawniona lub jej przedstawiciel marnotrawią wypłacaną jej zaliczkę lub wydatkują ją niezgodnie z przeznaczeniem, organ właściwy wierzyciela może przekazywać należną osobie zaliczkę w całości lub w części w formie rzeczowej.";

9) w art. 10 w ust. 3 wyrazy "o przyznanie zaliczki" zastępuje się wyrazami ", o którym mowa w ust. 2,";

10) w art. 10 w ust. 4 wyraz "poświadczenie" zastępuje się wyrazem "zaświadczenie";

11) w art. 10 w ust. 5 w pkt 2 wyraz "informacji" zastępuje się wyrazem "zaświadczenia";

12) w art. 10 dodaje się ust. 6 – 8 w brzmieniu:

"6. Prawo do zaliczki ustala się w wysokości, o której mowa w art. 8, na okres zasiłkowy.

7. Organ właściwy wierzyciela po upływie kwartału dokonuje rozliczenia pomiędzy wypłaconą zaliczką a wyegzekwowanym przez komornika świadczeniem alimentacyjnym.

8. Wysokość zaliczki w następnym kwartale stanowi różnicę pomiędzy świadczeniem alimentacyjnym albo kwotami, o których mowa w art. 8, a wysokością wyegzekwowanego świadczenia alimentacyjnego.";

13) w art. 17 w ust. 5 po wyrazach "budżetu państwa" dodaje się wyrazy "oraz budżetów gmin";

- 14) w art. 17 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
"6. Systemy informatyczne stosowane w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie, stanowią integralne części systemów informatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych.";
- 15) w art. 27 w pkt 2 dodaje się lit. k w brzmieniu:
"k) po pkt 23 dodaje się pkt 24 w brzmieniu:
"24) uzyskaniu dochodu – oznacza to uzyskanie dochodu spowodowane:
a) zakończeniem urlopu wychowawczego,
b) uzyskaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych,
c) uzyskaniem zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło,
d) uzyskaniem emerytury lub renty,
e) uzyskaniem całości lub części zasądzonych świadczeń alimentacyjnych,
f) rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej,
g) dzierżawą gospodarstwa rolnego na zasadach określonych w art. 5 ust. 8a ustawy.";"
- 16) w art. 27 w pkt 3 w lit. a, w ust. 4a wyrazy "pkt 1" zastępuje się wyrazami "pkt 24";
- 17) w art. 27 w pkt 3 w lit. b, w ust. 8 wyrazy "odpowiada 20% kwoty, o której mowa w ust. 1" zastępuje się wyrazami "ustala się w wysokości określonej w przepisach o pomocy społecznej";
- 18) w art. 27 pkt 7 otrzymuje brzmienie:
"7) uchyla się art. 11;"
- 19) w art. 27 w pkt 8 lit. d otrzymuje brzmienie:
"d) ust. 5 otrzymuje brzmienie:
"5. W przypadku gdy dochód rodziny nie przekracza 50% kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, kwotę dodatku zwiększa się o 50,00 zł na dziecko, nie

więcej jednak niż o 100,00 zł na wszystkie dzieci.",";

20) w art. 27 dodaje się pkt 13a w brzmieniu:

"13a) po art. 17 dodaje się art. 17a w brzmieniu:

"Art. 17a. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej przekazał organowi właściwemu wierzyciela informację, że osoba uprawniona lub jej przedstawiciel marnotrawią wypłacane jej świadczenia rodzinne lub wydatkują je niezgodnie z przeznaczeniem, organ właściwy wierzyciela może przekazywać należną osobie zaliczkę w całości lub w części w formie rzeczowej.";

21) w art. 27 po pkt 15 dodaje się pkt 15a w brzmieniu:

"15a) w art. 25 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. W przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny, uzyskania dochodu lub innych zmian mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych osoba, o której mowa w art. 23 ust. 1, jest obowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym organu wypłacającego świadczenia rodzinne.";

22) w art. 27 w pkt 16, w art. 25a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Podmiot realizujący świadczenia rodzinne wstrzymuje, od najbliższego terminu płatności do końca okresu zasiłkowego ich wypłatę, jeżeli osoba nie złożyła oświadczenia albo dochód określony w oświadczeniu przekracza kwoty, o których mowa w art. 5 ustawy. Przepis art. 28 ust. 5 stosuje się odpowiednio.";

23) w art. 27 w pkt 17, w art. 26 w ust. 6 wyrazy "końca lutego" zastępuje się wyrazami "dnia 15 marca",

24) w art. 27 pkt 21 otrzymuje brzmienie:

"21) w art. 33:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

"2a. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 2, wynoszą 3% otrzymanej dotacji na świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i

rentowe z ubezpieczenia społecznego, nie mniej jednak niż 6000 zł rocznie dla organu właściwego.

2b. Zwroty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w trakcie danego roku budżetowego nie mają wpływu na wysokość kosztów obsługi, o których mowa w ust. 2a.",

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) sposób sporządzania sprawozdań rzeczowo – finansowych o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin, uwzględniając w szczególności terminy i sposoby ich przedstawiania oraz wzory tych sprawozdań.";

25) w art. 27 w pkt 25, w art. 51a skreśla się wyrazy "oraz na ubezpieczenie zdrowotne";

26) w art. 27 po pkt 27 dodaje się pkt 27a w brzmieniu

"27a) po art. 59a dodaje się art. 59b w brzmieniu:

"Art. 59b. Osoba otrzymująca dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych do dnia 31 sierpnia 2005 r. zachowuje do niego prawo, do zakończenia 3-letniego okresu jego pobierania, jeżeli spełnia dotychczasowe warunki.";

27) w art. 27 po pkt 30 dodaje się pkt 30a w brzmieniu:

"30a) art. 68 otrzymuje brzmienie:

"Art. 68. 1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

2. Likwidator, za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może umorzyć należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z

funduszu.

3. Od decyzji likwidatora, w sprawach określonych w ust. 1, przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych.
4. Odwołanie, o którym mowa w ust. 3, wnosi się na piśmie do jednostki organizacyjnej Zakładu wskazanej w decyzji. Jeżeli odwołanie nie zostało uwzględnione podlega przekazaniu niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia, do sądu wraz z uzasadnieniem. ";";

28) dodaje się art. 28a w brzmieniu:

"Art. 28a. 1. Osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, wychowywana przez osobę pozostającą w związku małżeńskim, nabywa prawo do zaliczki, przez okres jednego roku, jeżeli osoba pozostająca w związku małżeńskim złożyła do sądu pozew o rozwód albo separację i spełnione są pozostałe warunki określone w ustawie.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do składu rodziny nie wlicza się małżonka zobowiązanego przez sąd do alimentacji.";

29) w art. 29 w pkt 3 po wyrazie "13," dodaje się wyraz "15a,";

30) w art. 29 w pkt 3 po wyrazie "27" dodaje się wyrazy ", 27a".

WICEMARSZAŁEK SENATU

Kazimierz KUTZ

Uzasadnienie

Poprawki wniesione przez Senat nie zmieniają merytorycznych rozwiązań przyjętych w ustawie, mają charakter uzupełnień służących stosowaniu ustawy w praktyce lub stanowią uporządkowanie uregulowań zawartych w ustawie. W kilku kwestiach Senat poczynił, ze względów społecznych, odstępstwa od koncepcji przyjętej przez Sejm.

Pierwszym odstępstwem jest materia wysokości zaliczki alimentacyjnej. Senat rozszerzył krąg uprawnionych do zaliczki poprzez obniżenie kryterium dochodowego (poniżej 50 % przyjętego w ustawie), jednocześnie umożliwiając uzyskanie zaliczki w kwocie wyższej niż przewidziana w ustawie. Senat uznał, że takie uregulowanie będzie mogło stanowić wsparcie finansowe budżetów domowych osób najuboższych i bezrobotnych, wychowujących dzieci (poprawka nr 7).

Poprawka nr 17 określa wysokość dochodu z 1 ha przeliczeniowego na poziomie przyjętym w ustawie o pomocy społecznej

Kolejnym odstępstwem jest wprowadzenie rozwiązania pozwalającego osobom samotnie wychowującym dzieci, których dochody na osobę w rodzinie nie przekraczają 50% kwoty kryterium dochodowego, otrzymywać zwiększony dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka (poprawka nr 19).

Następną odmiennością od zawartej w ustawie jest poprawka nr 5, która skreśla uregulowanie wprowadzające instytucję *zatrzymania prawa jazdy* w trybie administracyjnym. Przepis ten, mając służyć ochronie interesów wierzycieli alimentacyjnych, musi podlegać jednak ocenie pod kątem zgodności z polskim systemem prawnym, w szczególności prawem karnym oraz z Konstytucją RP. Wiele poważnych wątpliwości dotyczących tego uregulowania pojawia się już nawet na gruncie samej ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (np. na jaki okres może być stosowane?). Uwzględnienie aspektów społecznych w materii tego uregulowania nie mogło przesłonić poważnych argumentów prawnych. Zarzut niezgodności z konstytucyjną zasadą ochrony praw nabytych oraz z zasadą równości podmiotów został uznany przez Senat za uzasadniony i przesądził o skreśleniu art. 5.

Pozostałe poprawki zmierzają do udoskonalenia przyjętych rozwiązań prawnych. W trosce o wykorzystanie środków i zapobieganie ich marnotrawstwu, Senat wniósł poprawkę nr 8, która wprowadza możliwości wypłacenia zaliczki alimentacyjnej w formie rzeczowej, jeżeli ośrodek pomocy społecznej uzyska informację o marnotrawieniu zaliczki (analogiczne uregulowanie do ustawy o świadczeniach rodzinnych wprowadza poprawka nr 20). Poprawka nr 12 dookreśla przepisy dotyczące zasad ustalania wysokości zaliczki alimentacyjnej (kwartalny okres rozliczeniowy, a także sposób jej rozliczania w przypadku, gdy komornik egzekwuje zasądzone świadczenie alimentacyjne w poszczególnych miesiącach w różnej wysokości). Poprawka nr 13 uwzględnia w delegacji do wydania rozporządzenia, dotyczącego sprawozdań rzeczowo – finansowych, ustawowej możliwości zwiększenia przez gminy wysokości zaliczki alimentacyjnej ze środków własnych. Wprowadza się ponadto definicję *uzyskania dochodu*, ograniczając tym samym przypadki, w których świadczeniobiorca jest zobowiązany do informowania o dodatkowym dochodzie. Definicja ta jest adekwatna do definicji *dochodu utraconego* zawartej w nowelizacji (poprawka nr 15 i 16). Poprawki nr 21, 22, 23 i 29 doprecyzowują przepisy dotyczące weryfikacji dochodów w trakcie trwania okresu zasiłkowego, co jest konieczne ze względu na jednolitość stosowania prawa oraz zmiany dokonywane w przepisach proceduralnych. Zapewnienie możliwości otrzymywania zaliczki alimentacyjnej w przypadku przewlekłości postępowania sądowego o rozwód albo separację ma na celu poprawka nr 28.

Do poprawek o charakterze typowo porządkującym należy zaliczyć poprawkę nr 9, uściślająco-porządkujący - poprawki nr 1, 10 i 11. Większej jasności pojęć użytych w ustawie oraz poprawności terminologicznej, stosowanej w określonych dziedzinach prawa, służy poprawka nr 3 i 4, natomiast poprawka nr 20 usuwa błąd gramatyczny.